

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

Изх. № 8

Дата: 04.01.2023 г.

**ДО
КОМИСИЯТА
ПО ВЪПРОСИТЕ НА ДЕЦАТА,
МЛАДЕЖТА И СПОРТА
КЪМ 48-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

на ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ,
представяван от председателя –
адв. д-р Ивайло Дерменджиев

относно:

**Законопроект за изменение и допълнение
на Семейния кодекс, сигн. № 48-254-01-64,
внесен от Костадин Костадинов и група
народни представители**

**УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ПО
ВЪПРОСИТЕ НА ДЕЦАТА, МЛАДЕЖТА И СПОРТА,**

Във връзка с Ваше писмо, изх. № КДС-48-253-15-1 от 29.11.2022 г., Висшият адвокатски съвет изразява следното становище по внесения от Костадин Костадинов и група народни представители Законопроект за изменение и допълнение на Семейния кодекс, сигн. № 48-254-01-64:

I. Общо представяне на предложените изменения и допълнения, съдържими в Законопроекта за изменение и допълнение на Семейния кодекс № 48-254-01-64 и мотивите към него.

Съгласно §1. от предложението Законопроект за ЗИД на СК разпоредбата на чл. 59, ал.2, ал. 3 и ал.4 от Семейния кодекс се изменят така:

(2) Ако не се постигне споразумение по ал. 1, съдът служебно постановява при кого от родителите да живеят децата, на кого от тях се предоставя упражняването на родителските права, като в този случай и двамата родители имат равнопоставеност при преценката на техния родителски капацитет. Преценката на съда се извършва единствено на база личните им и възпитателски качества и възможностите, които имат за отглеждането на децата, полаганите до момента грижи и отношение към децата, желанието на родителите, привързаността на децата към родителите, възможността за помощ от трети лица - близки на родителите, социалното обкръжение и материалните възможности, без оглед на пола на децата, като определя мерките относно упражняването на тези права, както и режима на личните отношения между децата и родителите и издръжката на децата. Чл. 3 конвенцията защита права във всички дела и

(3) Определянето на режима на личните отношения между родителите и децата включва определяне на период или на дни, в които родителят може да вижда и взема децата, включително през училищните ваканции, официалните празници и личните празници на детето, както и по друго време. Минималният период или дни за месеца, в които родителят може да взема и вижда децата е 1/3 от календарните дни в съответния месец.

(4) В изключителни случаи и при констатирана необходимост от прилагане на защитни мерки или когато интереса на децата налага това, може да бъде определен първоначално по-кратък период на личен контакт, но за период с продължителност не повече от шест месеца.

Предметният обхват на предложеното изменение засяга въпросите на упражняването на родителските права, мерките относно упражняването на тези права, както и режима на личните отношения между децата за случаите, в които при развод по исков ред съпрузите не са успели по общо съгласие да решат проблема за отглеждането и възпитанието на ненавършилите пълнолетие деца след прекратяването на брака. Доколкото правилата на чл. 59, ал. 2, ал. 3 и ал. 4 СК са приложими само в случаите на развод по исков ред, и при непостигане на

споразумение между родителите относно местоживеенето на ненавършилите пълнолетие деца и упражняването на родителските права спрямо тях, то вносителите на законопроекта обръщат внимание, че е необходима ревизия на критериите и условностите, при които съдът следва да даде предпочитане на един от родителите, при когото детето да живее, и той да е носител на родителските права. В тази връзка в мотивите към предложния законопроект се казва, че предлаганите промени са обусловени от необходимостта от актуален и недискриминационен подход при прилагане на критериите, от които да се ръководи съдът при предоставяне на родителските права в хипотезата на липса на доброволно уреждане на тези въпроси от двамата родители /арг.чл.59, ал.2 СК/. Като допълнително съображение се изтъква ише и необходимостта да има равнопоставено третиране на двамата родители пред съда относно преценката за техния родителски капацитет. Като, според вносителите на законопроекта, използваните в съдебната практика за водещи критерии - „възраст и пол“ при преценка кому да бъдат присъдени родителските права критериите, са дискриминационни и несъобразени със съвременния живот. Отделно от това при обосноваване необходимостта от изменение и допълнение на чл. 59, ал. 2, ал. 3 и ал. 4 СК се обръща внимание на нуждата да бъде гарантиран минимален месечен режим на контакти между родителя, който не упражнява родителските права по отношение на децата, родени от брака. В тази връзка и в частта относно предварителната оценка на въздействието на предложените изменения се казва, че те целят да бъде дадено правото на децата да живеят при по-подходящият от двамата родители, без оглед на неговия пол, както и да поддържат чести и пълноценни контакти и с двамата си родители.

II. Становище по-всяко едно от направените конкретни предложения за изменение и допълнение на чл. 59, ал. 2, ал. 3 и ал. 4 СК.

1. По предложеното изменение на чл. 59, ал. 2, изречение първо от Семейния кодекс

Действаща редакция на чл. 59, ал. 2 СК	Предложение за изменение на чл. 59, ал. 2 СК
--	--

<p>(2) Ако не се постигне споразумение по ал. 1, съдът служебно постановява при кого от родителите да живеят децата, на кого от тях се предоставя упражняването на родителските права, определя мерките относно упражняването на тези права, както и режима на личните отношения между децата и родителите и издръжката на децата.</p>	<p>(2) Ако не се постигне споразумение по ал. 1, съдът служебно постановява при кого от родителите да живеят децата, на кого от тях се предоставя упражняването на родителските права, като в този случай и двамата родители имат равнопоставеност при преценката на техния родителски капацитет.</p>
--	---

1.1. В предложението за изменение на чл. 59, ал. 2, изр. първо СК прави впечатление, на първо място, липсата на предвиждане за задължително произнасяне на бракоразводния съд по определяне мерките относно упражняването на родителските права, както и режима на личните отношения между децата и родителите и издръжката на децата, което присъства в сега действащата редакция на чл. 59, ал. 2 СК. Без видими мотиви тази част от текста на чл. 59, ал. 2 СК е „пришита“ към новосъздаденото в проекта второ изречение към правилото на чл. 59, ал. 2 СК, което пък регламентира критериите, по които съдът се ръководи при преценка на родителския капацитет на страните по спора по чл. 59, ал. 2 СК. Едва ли подобно разделяне на въпросите, по които съдът служебно се произнася в рамките на бракоразводен процес, е необходимо, а и логически оправдано. То внася по-скоро неяснота в законовия текст и замъглява законодателната идея съдът служебно да се произнесе по целия пакет от правни въпроси, предвидени в чл. 59, ал. 2 СК, свързани с положението на децата при развод. Едно подобно разкъсване и пренасяне на част от изречение първо от сега действащия чл. 59, ал. 2 СК в едно новосъздадено изречение второ по-скоро се отклонява и от правилото на чл. 36, ал. 1 от УКАЗ № 883 за прилагане на Закона за нормативните актове, изискващ разпоредбите на нормативните актове да се формулират кратко, точно и ясно. Далеч по-логична е сега действащата редакция, която ясно и логично очертава в едно изречение всички въпроси, по които съдът е длъжен да се произнесе в рамките на бракоразводния процес, когато от прекратения брак има ненавършили пълнолетие деца. Освен това предвиденото ново изречение второ към чл. 59, ал. 2 СК е посветено на начина и на критериите,

от които съдът се ръководи при предоставяне упражняването на родителски права на единия от родителите, като от предложената словесна формула оставя впечатление, че тези критерии съдът преценява единствено когато определя режима на личните отношения между децата и родителите и издръжката на децата, но не и когато постановява при кого от родителите да живеят децата, на кого от тях се предоставя упражняването на родителските права.

1.2. На следващо място към текста на изречение първо от чл. 59, ал. 2 СК се предвижда добавянето на израза *„като в този случай и двамата родители имат равнопоставеност при преценката на техния родителски капацитет“*. Подобно пояснение в текста на законното правило по всяка вероятност е продиктувано от обстоятелството, че на практика съществува превес на страната на майката при предоставяне на родителските права, което отчасти разколебава вярата на страните в равнопоставеното третиране и на двамата родители. При все това, в сега действащата уредба, а и в съдебната практиката по-нейното прилагане, съществуват достатъчно сериозни механизми за гарантиране на равнопоставеността на двамата родители при преценка кой от тях да упражнява родителските права. На първо място, по аргумент от чл. 59, ал. 6 СК, съдът е длъжен да изслуша родителите, без да има право да преценява дали това е необходимо, или не. Изискването е въведено именно за да може съдът да добие лични впечатления от родителите, да прецени след непосредствен контакт мотивацията им да поемат грижите по отглеждането и възпитаването на децата и да формира обосновано становище за родителският им капацитет. При това изслушването на родителите в производството при определяне на родителските права и на мерките за лични контакти по чл. 59 от СК е задължително, а не факултативно. По своята същност то не е равнозначно на разпит на свидетели или на обяснения на страните по делото, а има за цел да се чуят съображенията на родителите за възможно най-правилната защита на интересите на децата, с оглед съгласуване на техния личен интерес с интересите на семейството и на обществото. В тази връзка заслужава да се отбележи, че неспазването на задължението за изслушване от съда на родителите и/или децата, навършили десет години, съставлява нарушение на съдопроизводствено правило (чл. 59, ал. 6, пр. 1 от СК) и въззивната инстанция, дори и без оплакване в тази насока, с оглед засиленото служебно начало по делата за родителски права, мерките за лични отношения и тяхното изменяне, ако първоинстанционният съд не е изпълнил това задължение, следва да призове родителите и да ги изслуша лично, както и да изслуша детето при спазване на процедурата по чл.15 ЗЗД. Това нарушение на съдопроизводствените правила е съществено, когато се е отразило върху

постановения краен резултат по спора. Оттук и едва ли може да има колебания относно равнопоставеността на двамата родители при извършване преценка от съда относно техния родителски капацитет.

Отделно от това равнопоставеността на двамата родители при преценка на родителския им капацитет е гарантирана и чрез възложеното на съда задължение служебно да следи за интереса на родените от брака ненавършили пълнолетие деца при произнасяне на мерките относно упражняването на родителските права, личните отношения и издръжката на децата и ползването на семейното жилище, поради което негово задължение е служебно да събере включително доказателствата в подкрепа или опровержение на правнорелевантните факти, както и да допусне поисканите от страните допустими и относими доказателства, без ограничения във времето. Служебното начало има превес над диспозитивното и състезателното начало в случаите, когато законът е възложил на съда служебно да следи за интереса на родините от брака ненавършили пълнолетие деца. Оттук и давайки предпочитание на единия родител, се вижда, че по необходимост съдът прави конкретна, а не абстрактна преценка благодарение на засиленото служебно начало.

Във връзка с гореизложеното заслужава да се спомене и че съдът при решаване на спор за упражняване на родителски права обсъжда комплекс от критерии по отношение на всеки един от родителите, всеки от които критерии има своята тежест, но нито един от тях няма решаващо значение. При разрешаване на спорове по реда на чл. 59, ал. 2 СК съдът винаги извършва конкретна преценка на личните качества на участниците в спора и възможността им да упражняват родителските права в интерес на детето, при обстоятелствата, установени по делото. Това на свой ред също гарантира равнопоставеността на страните при преценка на родителския им капацитет.

Разбира се, отвъд гореизложеното, може да се разсъждава в посока дали едно изрично формулиране на изискване за еднакво и равнопоставено третиране на двамата родители в законова норма не би "дисциплинирало" в известна степен съда под страх от създаване на поводи за обжалване на решението при очевидното ѝ неспазване.

1.3. Относно предложението за създаване на второ изречение към чл. 59, ал. 2 СК, което по същество пресъздава в модифициран вид съдържанието на сега действащата ал. 4 на чл. 59 СК.

Действаща редакция на чл. 59, ал. 4 СК	Предложение за допълнение на чл. 59, ал. 2 СК
(4) Съдът решава въпросите по ал. 2, след като прецени всички обстоятелства с оглед интересите на децата като: възпитателските качества на родителите, полаганите до момента грижи и отношение към децата, желанието на родителите, привързаността на децата към родителите, пола и възрастта на децата, възможността за помощ от трети лица-близки на родителите, социалното обкръжение и материалните възможности.	Преценката на съда се извършва единствено на база личните им и възпитателски качества и възможностите, които имат за отглеждането на децата, полаганите до момента грижи и отношение към децата, желанието на родителите, привързаността на децата към родителите, възможността за помощ от трети лица - близки на родителите, социалното обкръжение и материалните възможности, без оглед на пола на децата, като определя мерките относно упражняването на тези права, както и режима на личните отношения между децата и родителите и издръжката на децата

По същество, направеното предложение за допълнение на ал. 2 от чл. 59 СК представлява прибавяне на отчасти осакатения откъм съдържателен и смислов потенциал текст на сега действащата ал. 4 на чл. 59 СК. В предложеното изменение буди недоумение отпадането на фундаменталното изискване за преценка на обстоятелствата с оглед интереса на децата, около който всъщност е центриран целият комплекс от въпроси, касаещи статуса на ненавършилите пълнолетие деца след прекратяване на брака между техните родители. На второ място, в разрез с традиционно утвърденото в практиката на ВС, а по-късно и по нормативен път се предвижда досегашното примерно изброяване на критериите, от които съдът се ръководи при извършване на преценка кому да бъде предоставено упражняването на родителските права, да се превърне в изчерпателно и лимитативно. На последно място - вносителите на законопроекта изрично са заложили отпадането на критериите възраст и пол на дете, които в мотивите към законопроекта еднозначно биват обявени за дискриминационни и архаични. Така направеното предложение за изменение и допълнение на ал. 2 на

чл. 59, ал. 2 СК чрез пришиване към текста на правилото на части от ал. 4 от същия текст не може да бъде подкрепено по следните съображения:

1.3.1. На първо място не става ясно по какви причини в текста предложеното второ изречение на чл. 59, ал. 2 СК, което възпроизвежда ал. 4 от същия текст, не съдържа изискването, съгласно което при решаване въпросите относно упражняването на родителските права, режимът на лични отношения, местоживеене на детето и размер на дължимата издръжка съдът извършва преценка на обстоятелства с оглед интересите на децата. Съгласно задължителните постановки на ППВС № 1/1974 г., която не е загубила своята актуалност (арг. от РЕШЕНИЕ № 149 ОТ 29.06.2022 Г. ПО ГР. Д. № 4393/2021 Г., Г. К., IV Г. О. НА ВКС, ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 408 ОТ 20.05.2021 Г. ПО ГР. Д. № 626/2021 Г., Г. К., IV Г. О. НА ВКС, Решение № 292 от 6.11.2013 г. на ВКС по гр. д. № 2966/2013 г., III г. о., ГК, и Определение № 1438 от 12.12.2013 г. на ВКС по гр. д. 071/2013 г., IV г. о., ГК), доразвити в константната практика на ВКС, под „интереси на децата“ по смисъла на СК се разбират всестранните интереси на децата по тяхното отглеждане и възпитание - по начин, който да осигурява тяхното нормално физическо, умствено, нравствено и социално развитие (чл. 124 СК). А в част II. на постановлението се сочи, че предоставянето на родителските права спрямо децата следва да се основава на интересите на децата, преценени с оглед на следните обстоятелства: родителски качества, полагани грижи и умения за възпитание, подпомагане подготовката за придобиване знания, трудови навици и др., морални качества на родителя, социално обкръжение и битови условия, възраст и пол на децата, привързаност между деца и родители и между децата, помощ на трети лица и др. За ефикасността на защитата на детето и положението му, значение имат още: отчуждаване на детето по вина на отглеждания родител спрямо другия родител и обратно – създаване на пречки на родителя, който отглежда детето, за осъществяване на личните отношения с другия родител. Отделно от това трайна и непоследователна е практиката на съда в посока, че най-добрият интерес на детето определя решението на съда при възлагане упражняването на родителските права и при мерките за личните отношения включително. Всъщност цялата уредба на предоставянето на родителските права и режима на лични отношения е центрирана около конкретната и индивидуално ориентирана преценка за интереса на детето, който интерес не е абстрактен, а е винаги нещо конкретно и много тясно свързано с особеностите на личността на всяко дете, което е уникално. Затова и отпадането на този общи и водещ критерий следва да бъде оценено негативно, доколкото подобно изменени като цяло лишава нормативната уредба на въпроса за предоставяне упражняването на родителски

права от нейния централен елемент. В тази връзка заслужава и да се отбележи, че в предложението му вариант текстът на чл. 59, ал. 2 изречение второ би влязъл и в противоречие с чл. 3 т. 1 от Конвенцията на ООН за правата на детето, който предвижда, че висшите интереси на детето са първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата, независимо дали са предприети от обществени или частни институции за социално подпомагане, от съдилищата, административните или законодателните органи.

1.3.2. Не може да бъде оценено положително и предложението съдът да извършва преценка единствено въз основа на „...база личните им и възпитателски качества и възможностите, които имат за отглеждането на децата, полаганите до момента грижи и отношение към децата, желанието на родителите, привързаността на децата към родителите, възможността за помощ от трети лица - близки на родителите, социалното обкръжение и материалните възможности...“. С вмъкването на думата „единствено“ в текста на чл. 59, ал. 2 СК примерното изброяване на критериите се превръща в лимитативно, което е в пълен разрез със самата концепция, възприета от СК от 2009 г за нормативно закрепване на предложените чрез примерно изброяване в т. II от ППВС № 1 от 12. 11. 1974 г. по-важните обстоятелства, които в своята съвкупност имат правно значение за определяне от съда на режима на родителските права след развода. В сега действащата си редакция разпоредбата на чл. 59, ал. 4 от СК всъщност възпроизвежда на нормативно ниво постановките от тълкувателната практика на бившия ВС, като са изключени от примерното изброяване като критерии моралният облик на родителите и правното значение на брачната вина. Именно необходимостта съдът да бъде гъвкав при формиране на извод относно това кой е най-добрият интерес на детето изключва възможността за нормативно закрепване на един ограничителен списък от критерии. Смесът на това изброяването в ал. 4 на чл. 59 СК да е примерно, а не изчерпателно, е и съдът да бъде свободен да вземе предвид и други, непосочени изрично в закона обстоятелства, като мотивира значението им по отношение на конкретния спор при кого да живее детето и кой да упражнява родителските права именно с оглед нуждата извършването на възможно най-детайлна, пълна и всеобхватна преценка относно интереса на детето. Оттук и ако бъде възприето предложеното изменение, а именно само посочените критерии да могат да бъдат отчитани от съда, то това би имало изцяло негативно влияние и би компрометирало сериозно не само възможността да се осигури най-добрият интерес на детето при развод по искоред, но и да бъде поставен съдът в невъзможност да положи максимални усилия,

за да бъдат установени във възможно най-пълен обем тези обстоятелства, които в конкретния случай са от значение за интересите на детето.

Отделно от изложеното следва да се посочи още, че съгласно трайно установената практика на ВС и ВКС, при решаването на споровете между родителите относно въпросите по чл. 59, ал. 2 от СК, включително – при определянето на режима на лични отношения между децата и родителя, комуто не е предоставено упражняването на родителските права (чл. 59, ал. 3 от СК), съдът следва да обсъди и съобрази в тяхната съвкупност множество обстоятелства от най-разнообразно естество, които са от значение за защитата във възможно най-голяма степен на интересите на децата, за което съдът следи служебно. При възприемане на подхода на изчерпателното изброяване това би било невъзможно.

1.3.3. На следващо място в допълнението към ал. 2 на чл. 59 СК се предвижда да отпаднат като критерий за преценка кому да се възложи упражняването на родителските права възрастта и полът на детето. Основен аргумент в тази насока на вносителите на законопроекта е дълбоката убеденост, че тези два критерия са дискриминационни и архаични. По този повод се развиват съображения, че критериите „възраст и пол“ били едни от водещите при определяне на по-подходящия родител, на когото да бъдат предоставени родителските права, поради което се стига и до неравнопоставеност на спорещите родители. Сочи се още и че самите критерии отразяват житейската презумпция, че майката е по-подходящият родител. Следва да се посочи, че при преглед на съществуващата съдебна практика по прилагане на ал. 4 на чл. 59 СК се вижда ясно, че всъщност нито един от примерно посочените критерии не се възприема за водещ, не се приоритизиране, а още по-малко съдът провежда някакво степенуване на тези критерии. Нито полът, нито възрастта на децата съставляват самостоятелни критерии при преценяване на родителския капацитет на страните при спор за родителски права. Те са само част от една богатата съвкупност от обстоятелства от най-разнообразно естество, които съдът следва да прецени при взимане на решение на кого от двамата родители да предостави упражняването на родителските права. По тази причина липсват сериозни и убедителни причини за отпадане на примерно изброените критерии за пол и възраст на детето при разрешаване на въпросите относно родителите да живеят децата, на кого от тях се предоставя упражняването на родителските права, мерките относно упражняването на тези права, както и режима на личните отношения между децата и родителите.

2.Относно предложеното допълнение на чл. 59, ал. 3 СК

Сега действаща редакция на чл. 59, ал. 3 СК	Предложение за допълнение на чл. 59, ал. 3 СК
(3) Определянето на режима на личните отношения между родителите и децата включва определяне на период или на дни, в които родителят може да вижда и взема децата, включително през училищните ваканции, официалните празници и личните празници на детето, както и по друго време.	(3) Определянето на режима на личните отношения между родителите и децата включва определяне на период или на дни, в които родителят може да вижда и взема децата, включително през училищните ваканции, официалните празници и личните празници на детето, както и по друго време. Минималният период или дни за месеца, в който родителят може да взема и вижда децата е 1/3 от календарните дни в съответния месец.

По същество, текстът на сега действащата ал. 3 на чл. 59 СК е запазен, като към него е добавено единствено изискване за определяне на минимален период, респективно дни от месеца, в които родителят, комуто не е възложено упражняването на родителските права, може да взема и вижда децата. Като причини за предложеното допълнение в мотивите към законопроекта се сочат няколко неща: честото толериране от съда на минимално определен режим на контакти между деца и родител, произволното обосноваване на този ограничен режим на лични отношения с интереса на детето, интереса на детето да общува пълноценно и с двамата си родители. По този повод именно се предлага да се гарантира правото на децата да общуват поне една трета от месеца с родителя, при когото по принцип не живеят. Макар и формулирано през идеята, че следва да бъде създаден минимален срок, в който родителят може да взема и вижда децата, в предложеното допълнение, а и в мотивите към него, ясно се вижда стремежът да бъде стимулирано и насърчено съвместното упражняване на родителските права като общо правило, което е в най-голяма степен съответно на интереса на детето. И наистина, между детето и неотглеждания родител следва да се осигурява по-широка възможност за контакт, като детето бъде насърчавано от отглеждания го

родител да поддържа подобен контакт, освен в случаите, когато животът или здравето му във всеки аспект, или възпитанието му не се поставят под заплаха от поведението на неотглеждания го родител. Същевременно у нас безспорно съществува проблем, касаещ невъзможността да се стигне до „споделено родителство“, извън случаите на споразумение между родителите и доброволното уреждане на въпроса, който проблем бе допълнително задълбочен с едно не съвсем удачно и отчасти формалистично тълкуване, което правилото на чл. 59, ал. 2 СК получи в Тълкувателно решение № 1 от 03.07.2017 г. по тълк. д. № 1 / 2016 г. на Върховен касационен съд, ОСГК. В тази връзка концепцията, касаеща въвеждането на минимален месечен срок /1/3 от календарните дни/ за контакт с неотглеждания родител със сигурност гарантира в по-голяма степен правото на децата да имат лични отношения с двамата родители, взимайки предвид липсата на възможност родителските права да бъдат предоставени за общо упражняване на двамата съпрузи и при липса на споразумение между тях, т.е. служебно от съда на основание чл. 59, ал. 2 СК. При все това не може да не се спомене, че предвиждането в закона на императивен минимум относно периода, в който родителят може да взема и вижда децата, често няма под никаква форма да отчита възможностите на родителя, по отношение на който подобен режим на лични отношения ще се прилага.

Отделно от това, въвеждането на подобен минимален срок за осъществяване на режима на лични отношения, може да доведе до противоречиви резултати и да има нееднозначен ефект в случаите на синдром на родителското отчуждение. От една страна в такива хипотези налагането от съд на подобен минимален период за осъществяване на личен контакт с „отчуждения родител“ би създавало редица проблеми и конфликтни ситуации, което едва ли е в интерес на детето. От друга страна обаче не може да се отрече, че и самата липса или ограничаването на контактите между детето и неупражняващия родителските права родител би могло значително да задълбочи този синдром, който много често е причинен или поне подпомогнат от поведението на отглеждания родител. При това въвеждането на един подобен законодателен минимум от дни на месечна база, в които родителят, който не е титуляр на родителските права, може да вижда и да взема децата, макар и да не е най-удачното и добре формулираното законодателно предложение, все пак е стъпка в посока преодоляване утвърдената по тълкувателен път невъзможност родителските права да бъдат предоставени за упражняване съвместно на двамата родители в случай, че не се постигне споразумение по упражняването им.

4. Относно предложението за създаване на нова ал. 4 на чл. 59 СК, която гласи, че:

„В изключителни случаи и при констатирана необходимост от прилагане на защитни мерки или когато интереса на децата налага това, може да бъде определен първоначално по-кратък период на личен контакт, но за период с продължителност не повече от шест месеца“

4.1. По повод на така предложената новела следва да се посочи, че същата не е въведена съгласно изискванията УКАЗ № 883 за прилагане на Закона за нормативните актове. На мястото на ал. 4 от сега действащата редакция следва да се посочи, че е отменена, докато новото правило би следвало да бъде или поставено след наличните алинеи, точки и букви. И само ако при подобна подредба се затруднява тълкуването на правилото, се допуска новелата да се постави на съответното място, но като се промени номерацията на следващите части от разпоредбата. Вижда се, че в предложеното изменение структурно не само, че не посочено че ал. 4 от сега действащия чл. 59 на СК се отменя, но и на нейно място директно е поставено ново правило без това да се отразило на последващата структура на текста. По този начин е нарушен чл. 52, ал. 3 от УКАЗ № 883 за прилагане на Закона за нормативните актове. Според цитираното правило, когато членът се допълва с нови алинеи, точки или букви, те се поставят след наличните алинеи, точки или букви. Ако това затруднява тълкуването на текста, новите подразделения се поставят на съответното място, а тези, които са след тях, се преномерират.

4.2. Що се отнася до естеството на самото предложение, то при възприемане на идеята за минимален срок на месечна база за контакт с неотглеждания родител, това като че би означавало задължително след изтичането на този период да бъде инициирано ново производство за повторно определяне на режима на лични отношения, което само би създавало допълнителни предпоставки за конфликтни ситуации и едва ли е в интерес на детето. Разбира се, до подобна ситуация не би се стигнало, ако в мотивите и диспозитива на съдебното решение правилно и обосновано е записано, че след изтичане на посочения ограничителен срок, който се прилага само за изключителни случаи, се прилага правилото за минимален период за осъществяване на режима на лични отношения, а именно – 1/3 от календарните дни на месечна база. Вероятно в подобни случаи не би възникнала необходимостта да се води ново производство, освен разбира се, ако не са налице предпоставките на чл. 59 ал. 9 от СК. Дали обаче съдът би прилагал предложената новела по подобен начин и дали по същество текстуалната формулировка на

същата в сегашния и вариант дава въобще възможност за това, остава под сериозно съмнение.

Отделно от гореизложеното, създаването на подобен механизъм дублира възможността, уредена и сега в чл. 59, ал. 9 СК, допускащ при изменение в обстоятелствата да бъдат изменени по-рано предвидените мерки или да бъдат предвидени нови. В спора относно режима на лични отношения с детето съдът не е обвързан от предложенията на родителите, още повече в случаите, когато липсата на нормална комуникация между тях и напрежение в отношенията им е довела до затруднена или прекъсната връзка с единия родител, в т.ч. до родителско отчуждение. В такива случаи, ръководейки се от интереса на детето и преценяйки съвкупността от обстоятелства, съдът може да постанови за определен период от време режимът на лични отношения да се осъществява в присъствието на служител от дирекция „Социално подпомагане”, психолог, или друго лице по местоживеене на детето, като постепенно времето за контакт да се разшири, а присъствието на лицето, медиращо срещите да отпадне. В крайна сметка, чрез режима на личните отношения целта, която трябва да се постигне, е да се осигури възможност децата да растат и да се развиват под грижата и с подкрепата и на двамата родители. Но остава твърде съмнително дали това ще бъде постигнато чрез предвиждането на минимален срок на месечна база за осъществяване на режим на лични отношения, а така и чрез предвиден, по изключение, по-кратък период за личен контакт с детето, но за не повече от 6 месеца.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ: /п/

АДВ. Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ